

SLOVENSKI DELAVEC

UREDNIŠTVO IN UPRAVA:
LJUBLJANA, ČOPOVA 1 - DE-
LAVSKA ZBORNICA - TELEFON
ST.: 35—29 - POST. ČEK. RACUN
ST. 17.548 - NAROČNINA: ZA
ČLANE ZSD 2.— DIN MESEČNO -
(24.— DIN LETNO) — ZA DRUGE
NAROČNIKE 3.— DIN MESEČNO
(36.— DIN LETNO) - CENE
OGLASOM PO DOGOVORU -
LIST IZHAJA VSAKO SOBOTO

LETO II.

LJUBLJANA, SOBOTA, 22. JANUARJA 1938.

ŠTEV. 3

Marksizem na tehtnici

Duše ni, posmrtnosti ni, večnosti ni, plačila ni za dobra in kazni ni za slaba dela. Z zemskim življenjem je vsega konec. Trpljenje na tem svetu je zato brez smisla, up na božje plačilo je norost. Treba je zato ustvariti nebesa na zemlji v imenu pravice in enakosti. Treba je izsiliti, priboriti si srečo z brezpogojno silo stisnjene pesti. To so grobe poteze brezbožnega marksizma.

Vseeno je, v kakšni obliki in pod kakšnimi imeni se približa ta brezdušni marksizem delavnim množicam narodov. Revolucionjski socializem, ki oznanja odrešenje delavstva po zakonitem razvoju stvari brez revolucije, revolucionarni komunizem z milijoni ubitih življenj in s potoki prelite krvi, besni, svet v ruševine podirajoči marksizem, vsi so otroci enega in istega zlega očeta, nauka, da je vse snov, vse materija in da je duhovno kraljestvo utvara in prevara.

Vseeno je, če se ta materialistični marksizem, v kakršenkoli plašč sodobnosti odet, približa srcem ljudskih množic s pretkanostjo lažnika in zapeljivca poln sladkih obljub. Vseeno, če je spodbuda radi taktike, da ga verne množice ne bi zavrile že pri prvih poskusih, tajil svojo bitno brezbožno smer in se prihudil, kakor da mu gre samo za strokovna gibanja, samo za delavski kruh, samo za pravico proletarskih mas.

Vseeno je, ker je marksizem v svojem jedru, v svojem najglobljem bistvu največja usodna zmota, zlo samo v sebi, ki iz grenke korenine končno mora roditi za človeško družbo, zlasti za proletarske mase ubogih delavcev, le grenke sadove bridkosti trpljenja in nečloveških ponižanj.

Duhovnemu kraljestvu pravice, ljubezni, zvestobe, kreposti, lepoti žrtve in samoodpovedi je s svojim surovim naukom, da je vse samo minljiva materija, izpodrezal osnove, na katerih je bilo to kraljestvo duha zgrajeno. Človek brez duše ni za svoje dejanje več odgovoren nepodkupljivemu in neskončno pravičnemu Bogu. Njegove neporušne pravice so zgubile z njim nepremakljive temelje.

Mesto kraljestva duha vstaja z marksizem kraljestvo snovi, sila in tiranija materializma. Fizični zakon snovne moči neizprosno stopa na prestol, našemljen z nekaterimi pojmi, ki jih je neupravičeno ukradel vernemu človeku iz njegovega besednega zaklada. Kdor ima tu moč, oblast, njegova je pravica: deliti brezbožnemu samotno delež in določati mu tok življenja. Enemu, desetim, stotim, tisočem in milijonom človeških bitij, ki zanje druge pravice ni kot pravica fizične moči, ki jih podreja samovolji, nasilju močnega, je dodeljena talna pravica. Tajih oklepa z verigami suženjstva, nadeva jim prisilni jopič delavnih taborišč.

Tako postaja družba stroj, človek v njem kolesce. Strta je svoboda, ubita je človečnost. Poedinci in cele množice gibljejo po taktu vladajočih komisarjev, pripogibajo pred njimi svoje hrbte, da po njih z biči bijejo. Krivice, nasilja, zločestva brez primere z neko nuj-

Naš pokret pometa tujo navlako

Po obratih slovenske industrijske delavnosti, kjer delajo desetstisoči pridnega slovenskega delovnega ljudstva po premogarski, kovinarski rudarski, tekstilni, usnjarski, lesni in po drugih industrijah, bodo volitve delavskih obratnih zaupnikov.

To bo novi močnejši korak pravega slovenskega delavskega gibanja v poglavju pravic in krivic na področju dela in življenja po industrijskih obratovaleiških, kjer se ustvarja gospodarska moč in kjer si služi svoj borni kruh najbolj splošni sin slovenskega naroda — pridni in vestni delavec. Kako bo ta korak zavednega slovenskega delavca komu všeč, je prav vseeno. Tisti, ki so mislili, da imajo v zakupu delavska vprašanja in delavska zastopstva, bodo morali pač dovoliti, da bo slovenski delavec sam nastopil za čuvanje svojih pravic in da bo vodil svoj pokret skupno z vsemi sloji slovenskega naroda in bo prevzel v svoje roke tudi tista poglavja delavskega zastopstva, nad katerimi so šarili pristaši vseh mogočih prepričanj, samo ne pristaši slovenske skupnosti, slovenskega naroda, slovenske večine. Zdrženi slovenski delavec si bo korak za korakom osvaja delavska središča in bo vrgel iz njih vso tujo in ne slovensko navlako.

Zdrženi nastop slovenskih delavskih sil v sokoraku z vsemi ostalimi slovenskimi skupnimi cilji bo zaščitil priborjene pravice in bo ustvarjal boljše položaj. Le zdrženi slovenski delavec z ostalim slovenskim narodom bo nekaj pomenil. Novi zavesti slovenske skupnosti med delavskimi vrstami se ne bo mogel nihče zoperstavljati, ker pomeni novi delavski pokret udar ob mizo in napoved boja vsemu, kar šari tujega po naših delavskih središčih.

Nič ne pomaga, če si bi kdo sredi nas hotel prisvajati več narodnosti, kakor pa je ima večina slovenskega naroda. Nič ne pomaga blatiti slovensko skupnosti in slovensko narodno zavest kot »premalno narodno«, če si narodnosti ne vtakne v vsako gumbnico, kakor bi radi nekateri »narodni«. Saj je prava narodna zavest le tista tiha in močna sila slovenskega naroda, ki je po slovenskih vaseh, po delavskih in po kmetskih domovih zaustavljala val močne germanizacije več sto let in tudi takrat, ko so se nekateri slovenski

nostno silo vro z brezbožnega materialističnega gospodarskega sistema, kakor bi tekla iz neusahljivega vira zla.

Nedoumljivo nam je zato, kako more človek, zlasti mladi človek, biti toliko zaslepljen, da more verjeti, da je v marksizmu njegovo odrešenje. Ne verjetna je kratkovidnost onih, ki v borbi za pravico zavržejo pravir iste, nepodkupljivega Boga, in mesto v Njegove roke položijo tehtnico sodbe in pravice v roke krivičnega človeka.

Daleč je zabredel človek, da iz vsega ne vidi, da je marksizem nastavljen past, da zada sreči zadnji udarec in obstoječo nesrečo do groze poveča. Samo, če si zabredel, moreš verovati vanj. Vsak pa, kdor je duhovno neukuzen, bo bežal pred marksizmom kot pred kužnim znamenjem, ker je marksizem

liberalci vezali proti njej z Nemci. Ta slovenski delavski in kmetski narod je tisti, ki je pod mojsterskim vodstvom pravih sinov slovenske matere držal ščit na meji. Nič ne pomaga demuncirati večino slovenskega naroda in se prilizovati Beogradu, češ: »mi pa smo mnogo bolj nacionálni in smo za Jugoslavijo, tako, da nam prsa ven štrlijo, oni pa niso...«, kajti res je samo to, da je večina slovenskega naroda, s katero se druži slovenski delavski pokret, tista, ki je v svojih srcih in po svojih voditeljih zahtevala Jugoslavijo že takrat, ko so mnogi nasprotniki še ponosno nosili nemške barve preko prs. To je tisti slovenski narod, ki je v najtežjih pretresljajih domovine šel reševati svobodno domovino iz tistega velikega in svetega prepričanja, iz katerega jo je pomagal ustvarjati. Lažnacionalisti, torej jeziki za zobe. Danes je presneto malo, če bi v svobodni državi človek samo kruh jedel in pravil, da je »nacionálist«. Zato, gospoda »narodna«, dovolite slovenskemu narodu, da bo njegov delavec izbiral in vodil slovenske zastopnike v naši industriji.

Dalje, gospoda in simpatizerji raznih drugih in tretjih internacionál, ki ste mislili, da imate slovenskega delavca v svojem hlevu, dovolite, da bo tisti delavec ostal slovenski. Res je lepo za vas in pohvalno, če lahko povešate v kakem osrednjem uradu, koliko imate članov v Sloveniji, res je pohvalno, ko lahko poročate kam v Holandijo, kako napreduje število članov te ali one internacionale, ker lahko dobite zato kolajno, vendar nujno, da se zavedate, da je naš človek vreden tiste časti in tistega ponosa, da sme biti najprej Slovenec. Zakaj bi moral slovenski delavec biti tisti, ki se mora sklanjati k drugim vzorom? Naši slovenski vzori so prav toliko vredni, kot vzori drugih narodov. Zato, gospoda, se bo slovenski delavec osvobodil te tuje navlake, da bo lažje delal. Pojav slovenskega delavskega gibanja je tak, kot je pokret ostalega slovenskega naroda. Zato iz slovenskega delavstva ne boste ustvarjali poceni internacionálistov.

In še dalje, prijatelji okrog nezadovoljnih voditeljev. Samo radi osebnosti ne smemo trgati slovenskega delavca od slovenske skupnosti, ker bi ga tako slabili in poceni prodajali tistim, ki

imajo polna usta slovenstva sedaj, ko jim je vsega drugega zmanjkalo. Nič, prijatelji, ne pomaga blatenje narodnih voditeljev in očitanja, da so premalo slovenski, ker je res le to, da so se slovenski voditelji pustili za svojo stvar raje zapirati, kot pa da bi izdajala narodne koristi. Tudi dr. Krek ni pričel pred 40 leti delavskega pokreta ločeno od naroda. Zato ne ločimo in ne prodajamo posameznih frakcij poceni tistim, ki bi bili radi slovenski samo v propagandi.

Da je pokret slovenskega delavskega gibanja na pravi poti in z ostalim narodom in da so vsi očitki proti večini slovenskega naroda zlagani, je razvidno že iz očitkov samih. Iz ene strani prihajajo očitki, da je večina slovenskega naroda preveč slovensko separatistična. Istočasno pa prihajajo iz druge strani prav nasprotni očitki, da je slovenski narod in da so njegovi voditelji premalo slovenski in preveč jugoslovanski. Ta zmes in ta brezglavost v očitkih kaže, da nasprotniki slovenskega narodnega gibanja že ne vedo, kaj bi očitali in se kar sami med seboj pobijajo.

Slovenski delavec, ki je bil razdeljen in prodan vsem mogočim frakcijam, stopa na plan, da bo skupno z ostalimi stanoviti slovenskega naroda podprl njegova prizadevanja in da bo velik in močan v lepi skupni in svobodni domovini.

BREZKONČNA JE VRSTA, KI JE SPOZNALA PREVARO...

Vrste navdušenih in prepričanih komunistov, ki jih je boljševiški režim v Sovjetski Rusiji popolnoma razočaral, še ni zaključena. Poročila, članki in knjige, ki jih pišejo vračajoči se, vedno bolj odkrivajo neurejenost in slabo stanje delavnih razmer in so kakor vedne obtožbe zapeljivcev, ki z varljivimi besedami zavajajo delavce.

Socialist Kléber Legay, vodja francoskih rudarjev, je napisal 120 strani obsegajočo knjižico: »Francoski rudar pri Rusih«. V njej opisuje preprosto, pa odkrito, kaj je videl v sovjetskih rudnikih, v katere se mu je na njegovem potovanju po Sovjetski Rusiji posrečilo priti. Skozi celo njegovo knjigo zvane tožbe, kako morajo žene in starčki opravljati najtežja dela, kako so plače nizke in kako velike so razlike med posameznimi plačami, kolika je revščina delavnega ljudstva in koliko razkošje in udobnost redkih privilegirancev.

Ameriški komunist Fred E. Besl, tekstilni delavec, je prebil dve leti v SSSR kot delavec in je končno pobegnul nazaj v Ameriko, da bi svoje bivše tovariše poučil o resnici, ne pa o videzu tega, kar se za mejami SSSR dejansko dogaja. V svojem poročilu v ameriškem listu »The American Mercury« piše med drugim, da je našel v SSSR ne raj, kakor so mu obljubljali, ampak klavnico. Dobesedno pravi: »Moj sedanji položaj je res skrajno neprijeten, toda ljubši mi je kot pa hinavsko življenje komunističnega funkcionarja.« (Čaka ga namreč 20 let ječe.)

Francoski izobraženec Jean Fontenoy je pa izdal knjigo z naslovom: »Šola renegatov«, v kateri opisuje svoja spoznanja in razočaranja. Med drugim piše tudi, da je ljubil Sovjetsko Rusijo kakor ljubimo dekleta, da mu je bila obljubljena dežela, danes pa zre na njo le še z ogorčenostjo. Stalinovo početje obstoja koncem koncev le v tem, da uniči človekovo osebnost.

Največji sovražnik človeštva je komunizem!

največja kuga vseh časov in prinaša poedincem in družbi razsul in razpad. Kjerkoli vstaja, pušča za seboj propast.

Zato vstajamo proti temu zlu mi iz božjega duha v neizprosni boj. Iz božje pravice, dobrote in lepote vstajamo za pravično harmonično ureditev življenja na zemlji in za zgraditev duhovnega človeka. Bogu dajemo v roke sodbo in tehnično pravico. En njen ramen sega v ta svet, drugi v večnost: ureja eden pravico tu in drugi tehta sodbo tam. Za vse, za vsakogar niha enako in določa plačilo pravici, krivici kazni.

Na tej tehtnici bo končno tehtana tudi zločest marksizem in bo obsojena kot vampir, ki je požrl največ nedolžne krvi. Z njim zato ni mogoče nobenih kompromisov, z njim je možen samo boj do naše končne zmage in njegovega poraza, do zmage človeka nad bestijo.

Rast in moč smo dokazali

V ponedeljek zvečer, dne 17. I. 38 je bilo v veliki dvorani Delavske zbornice v Ljubljani zborovanje naših katoliških delavcev in nameščencev. Zborovanje je vodil predsednik naše ZZZD tov. Franc Preželj. Govorila pa sta predsednik naše nameščenske organizacije tov. Smersu in g. minister dr. Miha Krek. Dvorana je bila nabito polna. Udeleženci so dobili nehote vtis, da so na zborovanju organizacij, ki so sicer mlade, ki pa so po svojem elanu in programu na pohodu k neizbežni zmagi. Nad 900 delavcev je ognjevit pritrjevalo klenim, srce in razum osvajajočim besedam. Tovariš Smersu je govoril o našem delu za zboljšanje delavske zakonodaje in o zakonodaji sami, koncem zborovanja pa še o naših nalogah v bodoče in o naši zahtevi po volitvah v Delavsko zbornico. Za njim je burno pozdravljen od naših slovenskih delavskih deklet z lepim šopkom rdečih nageljnov obdarjen spregovoril g. minister Dr. Krek. Takole je izjavil:

Stare zahteve, ki jih drugi niso mogli, smo mi uveljavili.

»Nocoj naj posvetimo par misli pred vsem socialno političnemu ali delavno socialnemu programu, ki smo ga z Vašo pomočjo zadnja leta mogli v naši zakonodaji uveljaviti. Prijatelji in nasprotniki, tuji in domači, vsi, ki zasledujejo socialno delavnost, trdijo, da je bila delavnost v Jugoslaviji najplodovitejša v zadnjih dveh letih od obstanke Jugoslavije. — Nimam namena razpravljati o poedinih uredbah in odredbah, ki jih je naša vlada uzakonila. Nimam namena radi tega, ker vem, da ste jih sami že morali pregledati in prebrati, da morete vedeti kaj vsebujejo, da se morete braniti proti tistim, ki Vas in nas napadajo kljub temu, da mi izvršujemo našo in njihovo voljo, ki jo oni vsa desetletja niso znali uzakoniti in uveljaviti. Le bežno preletimo te dogodke. Od uredb o najnižjih mezdah, pomirjanja in arditraže do ureditve penzijskega fonda monopolskega delavstva tja preko starostnega zavarovanja in ureditve bratovskih skladnic pa do najnovejšega razširjenja pokojninskega zavarovanja za nameščence in tja do nove ureditve zavarovanja za slučaj brezposelnosti, to so postaje vsega trajnega intenzivnega dela, da bi se naša država uvrstila med moderne državne edinice. In pri tem smo imeli ta interes, da skušamo v splošne politične zahteve delavstva za vso državo uvesti še posebne naše delavske slovenske razmere in želje. O vsaki teh uredb se da govoriti. Lahko izrečete zasmehljivcem ali tistim, s katerimi se morate vi boriti, da ne pomislijo in ne vedo, da s takimi kritikami sebi pljuvajo v obraz. Vse te reči, vse te zahteve delavstva niso od danes. So stare dvajset in tudi 40 let. Vse te zahteve je delavstvo pojasnjevalo na vseh svojih zborih in resolucijah. Vedno se je reklo konstelacija ni primerna, čas še ni dober, kapital se upira, ima močno roko nad razmerami. Kdo more trditi, da je danes odpor in upor kapitala bil manjši? Kdo more reči, da je razlog in upornost kapitala manj utemeljen, kakor kedaj poprej?

V najtežjih časih

Mi smo našli gospodarske razmere do tal stolčene. Razmere, v katerih so v vseh tovarnah in obratih odpuščali nameščenstvo, režijo zmanjševali in je padal promet. Mi smo morali to padanje gospodarske konjunktive ustaviti, dvigniti, sanirati finančno-ekonomske razmere in jih odpreti napram zunanjemu svetu, kjer je imela Jugoslavija popolnoma zapravljen kredit in kljub temu smo mogli in znali ustvariti tudi socialno-politične zakone pri takem kapitalu, ki se je komaj razvijal v novo rast in nov zamah in njemu naložili socialno-politična bremena. V teh razmerah ozdravljanja konjunktive je ozdravljanje dvakrat težje, ker je odpor dvakrat večji. Tisti, ki omalovažujejo naše delo, ne mislijo na te reči, na razmere v vladi in stranki. Tu imamo zastopnike vseh struj. Tudi naša vlada je iz vseh stanov. Mislim, da ni neskomno, če trdim, da je v tako pestrem zastopstvu različnih sil našega naroda treba imeti precej pameti in spretnosti, da uveljaviš v takih razme-

rah socialno-politično zakonodajo. Mi smo v vseh zakonih, v vseh uredbah strogo pazili, da nam noben nasprotnik ne more profanirati nove socialno-politične institucije takoj v začetku. Tukaj želim aposrovirati ugovor proti starostnemu zavarovanju delavstva. Lahko se reče, da je previsoka čakalna doba in malo je tistih par sto dinarjev. Ali vprašam Vas, če kaka zavarovalna ustanova propade, kako za dolgo dobo uniči vsako zavarovalno mišl. Mi smo radi tega gledali, da zmagamo z načelom, da načelo uzakonimo in uveljavimo. Izpopolnjevat in zboljševati ustanove, kakor življenje in račun dokazuje, da to hočemo in zasledujemo, smo pokazali pri reorganizaciji in sanaciji rudarskega zavarovanja. Vemo, da je rudarsko zavarovanje viselo dvajset let med nebom in zemljo in nobena vlada pred nami se ni upala zagrabit tega vprašanja. Mi smo ga sanirali dvakrat. Enkrat začasno in drugič nedogledno. Rudarji imajo sedaj zavarovanje sanirano, kakršnega dvajset let niso imeli. To sanacijo delavskega zavarovanja je uspelo izvršiti tako, da ga ne plača samo slovenski delavec, ampak, da ga plača enkrat skupnost, dasi je deficit v slovenskih bratovskih skladnicah največji. Nova ureditev bratovskih skladnic je izšla pred par tedni in ni slaba, ker je povsod boljša. Tako so zvišani gotovi prejemki, čakalna doba znižana. Ne vem, v čem bi bila slabost ali ranljivost tega predloga. Je velik napredek proti prejšnjim bratovskim skladnicam, tudi če bi bile prejšnje bratovske skladnice sanirane. Vse zahteve delojemalcev, ki so jih stavili so uzakonjene.

Čuvali smo slovenske interese

Da smo čuvali slovenske interese v naši stvari, priča slučaj nameščenskega zavarovanja. Namesenci so imeli v Ljubljani svoj pokojninski zavod. Vse nameščenske organizacije so vedno zahtevale, da se to zavarovanje razširi na celo državo. Istočasno pa smo tukaj pri nas trepetali in se bali, da se ne izvede razširjenje tako, da ne ostane naš zavod tu kot samostojna zavarovalna ustanova. Dasi smo Slovenci imeli večkrat resor socialne politike, vendar se ni nihče upal dotakniti tega vprašanja. Sedanji zakon pa je tak, da naš pokojninski zavod ohrani vso svojo samostojnost in nedotakljivost. Ker je organizacija nameščenskega zavarovanja izvršena tako, da bodo imele poedine pokrajine svoje posebne ustanove pod vrhovnim nadzorstvom ministra socialne politike. Ali danes, ko je to izvršeno, se morda marsikomu ne zdi Bog zna kaj. Sklicujem se zopet na to, da dvajset let tega ni nihče mogel.

To kar je bilo doslej v dveh letih storjenega, je plod prizadevanja naše socialno-političnega programa. Mislim, da smo v temelje države s temi zakoni in uredbami zapisali delavske pravice vsaj v vseh tistih osnovnih zahtevah, ki so stare in stare, ponovno ponavljane bile, pa se je šele nam posrečilo jih uveljaviti.

Šli bomo naprej na delo za delavca

Naše nadaljno delo ni in ne more biti nič drugega kakor nadaljevanje in intenzivno prizadevanje, da bi se delavčevo življenje in njegov človeški odnos reguliral tako, da bo postavno zaščiten v svojih človeških delavnih in svojih državljskih pravicah kot to zahteva njegovo človeško dostojanstvo. (ploskanje). V tem smislu mislim, da kdor ni demagog in zgolj agitator, kdor objektivno sodi, naj pripada tej ali oni niansi delavskih organizacij, oni mora reči, da smo vsi nase in na svoje dveletno delo lahko ponosni. (ploskanje).

Hvala mladim organizacijam

Nikogar, kdor pozna stvar, ni treba biti sram da je pri nas. Izbrisali smo enkrat za vselej, da bi rdeči ali plavi imeli kakršnokoli prednost ali večje zasluge, kakor jih imamo mi Zveza združenih delavcev in Zveza združenih nameščencev. Imeli smo vlade, v katerih so bili zastopniki socialne demokracije ali drugega pokreta, toda tekom dveh let ni nobena še tako socialistična vlada tega izpeljala. Zato Vas prijatelji prosim, da to samozavestnost nesete v

V Sarajevu se vrši anketa o vprašanju delovnega časa v trgovskih in obrtnih delavnicah

Minister g. Cvetković prisostvuje otvoritvi ankete.

Sarajevo 18. I. 1938.

Po zaključku ankete o vprašanju delovnega časa v trgovini in obrti, ki se je vršila 8. novembra 1937 v Zagrebu je minister socialne politike in narodnega zdravja g. Dragiša Cvetković sklical nadaljevanje ankete za 18. in 19. januarja v Sarajevu.

Zzutraj ob 9. uri se je pričelo zasedanje v svečani dvorani banske uprave ob prisotnosti okrog 10 delegatov trgovsko obrtnih in delavskih zbornic, kakor tudi ob navzočnosti zastopnikov prizadetih strokovnih organizacij. Zvezdruženih delavcev v Ljubljani zastopa tov. France Pernišek iz Ljubljane. Zasedanje je otvoril pomočnik bana gospod Krečković, ki je pozdravil gospoda ministra Cvetkovića, ki je takoj za tem povzel besedo in predložil značaj današnje ankete.

Dospod minister Cvetković je med

drugim naglasil, da ima anketa predvsem odločati o trajanju delovnega časa in naj bi anketa pri tem rodila zaželjene uspehe. Kar se tiče odpiranja trgovskih in obrtnih lokalov pa bo ministrstvo trgovine in industrije s posebno razpravo stvar izvršila.

Zanimivo je stališče Hrvatov pri tej anketi. Oni pozitivno ne sodelujejo. Pravijo, da bodo vsa ta vprašanja rešila njihove delodajalske korporacije same s kolektivnimi pogodbami v smislu obrtnega zakona. Seveda je stališče hrvatskih delojemalcev baš nasprotno.

Konkretnih zaključkov ankete danes še ni prinesla. Vsaka stran trdovratno brani svoje stališče. Naša iskrena želja je, da bi se to pereče vprašanje, pri katerem je zlasti prizadeto naše obrtno delavstvo, čim prej ugodno rešilo in spravilo v sklad z našo celotno socialno zakonodajo.

Mladina ZZZD in Katoliška akcija

Zdi se, da živimo v času tolike zmede pojmov in stvari, da ne znamo več ločiti ene stvari od druge. Ne moremo zato vsemu določiti pravega delokroga in posegamo v svojih prizadevanjih čisto iz svoje- ga v tuje udeleževanje. Rušimo tako ravnotežje sil in škodujemo skupni katoliški rasti in razmahu svojih pokretov.

Samo s finim čutenjem in globokim domnevanjem skupnih interesov in samo s precizno delitvijo pojmov in dela je mogoča vzporedna vršitev nalog, ki jih imajo razne ločene pa vendar po duhu in objektu obdelane sorodne sile.

Radi take jasnosti se nam zdi potrebno spregovoriti tudi o razmerju mladine ZZZD do Zveze mladine katoliških delavcev, ki je organizacija Slovenske katoliške akcije.

Nekateri mislijo, da sta to dve grupi s čisto enakimi cilji, sredstvi in ustrojem. Zato bi bilo po mnenju teh ene dovolj in delo v dveh le razkosava naše organizacijske sile. To pojmovanje je v temeljih zgrešeno in zato tudi praktični v posledicah zelo kvarno.

Mladina ZZZD je sestavni del naše strokovne organizacije. Njena naloga je predvsem, da na osnovah organizacijskih pravil in načel v okviru tozadevnih norm Cerkve varje stanovske koristi svojega članstva, ga pripravljajo za strokovne boje, za delo za socialno pravično ureditev celotne družbe. Ker so načela organizacije vzeta iz dosledno katoliško pojmovnega življenja, je jasno, da bo mladina ZZZD tem lepše procvitala, tem manj nevarnosti za oddaljitev od teh načel v sebi nosila, čim boljši katoličani bodo tudi posamezni med mladino ZZZD. V življenjskem in teresu ZZZD je, da je njena mladina, rekli bi, stoodstotno katoliška in ne more ostati do tega važnega dejstva indiferentna. Rekli bi za ZZZD kratko: njena brezpogojna osnova je katolištvo, njen program je iz teh osnov vstajajoča borba za pravično ureditev družbe.

»Zveza mladine katoliških delavcev« pa je strogo cerkvena ustanova, katere nalo-

ga je predvsem, da iz mladega delavca ustvari onega stoodstotnega katoličana, ki bo svoje zasebno življenje uravnaval dosledno po navodilih Cerkve v svoje lastno usovršenje in bo kot tak za enako življenje v svojem delokrogu pridobival sodelavce.

Ta organizacija, khakor celotna A. A., gradi torej idejno bazo in življenjsko osnovo, na kateri morejo in morajo potem graditi vsi drugi zares katoliško usmerjeni pokreti.

Naša mladina ZZZD je šele v povojih. Kakor je sicer nesebično delo zanjo neobhodno potrebno in je neizmerno škoda vsakega mladega delavca, ki se zgubi v kateri drugi strokovni organizaciji, ZZZD sama tega nujnega dela še ne more v popolnosti zajeti in zgrabit. Njeno organizacijsko delo raste iz dneva v dan in odbor ter organizacijsko upravno osebje ga zmore le z največjo samozatajo in pridnostjo. Organizacija njene mladine je zato žal le še preveč naloga bodočnosti.

V tej dogledni bodočnosti bo organizacijska sila Mladine ZZZD, če bo ostala zvesta svoji sedanji miselnosti, morala graditi iz teh tal, ne sicer iz celote, toda iz vseh privržencev, vseh mladih katoliških delavcev, ki bodo v borbi za kruh in pravico hoteli ostati katoličani.

ZZZD zato napram vstajajoči KA delavske mladine ne more in ne bi biti brezbrizna. Kakor da v slovenskem katoliškem občestvu z njo zanj vzdidavamo vogelni kamen, tako nam je pri srcu.

Svojim organizacijskim skupinam zato naročamo, naj podpirajo povsod delo KA v sporazumu z njenim cerkvenim vodstvom. Za rast katoliškega duhovnega človeka gre, za naše jasno gledanje na vsa življenjska vprašanja, za poglobitev našega lastnega pokreta.

Gremo na delo, KA za kraljestvo Kristusovo v dušah, mi za pravico takega kraljestva v javnem življenju stanov in naroda.

svoje kraje, v svoje obrate, tovarne in v svoje družine. Z živo zavestjo, da je že ta razmeroma mala četa v prvem poletu svoje moči ustvarila lepe sadove za celo državo, da si je ustvarila lepe zasluge za vse, da smo v začetku našega delovanja nabrali zlata, ki bo v zgodovini našega gibanja vedno živa priča, da so bili ustanovitelji dobrih namenov in čistih nesebičnih rok. S tem bi kratak socialno-političen referat končal. Nato je med neprestanim vzklikanjem zborovalcev dr. Korošcu in skupnemu delu naših ministrov poročal še o splošnem političnem položaju, o čemer bomo poročali prihodnjic. Končno je tovariš predsednik Preželj zaključil lepo uspelo zborovanje s sledečim izvajanjem:

Želim in upam, da bodo besede, ki jih je povedal današnji večer g. minister dale zavest, da smo močni kot skupnost, da bo pogum prešinjalo naša srca za bodoče naloge, katere stavlja na nas življenje. Prosim še naprej deluje za slovenskega delavca. Upam in želim, da bi danes spoznali, da organizacije ki so vznikale pred dvemi in tremi leti, rastejo, da so močne, da se smisel in pokret slovenskih katoliških delavcev in nameščencev krepi in da so

člen v verigi slovenske katoliške skupnosti. Na organizacije stavlja življenje velike naloge. Dostikrat so organizacije nemočne kljub temu, da so v njej povezani delavci, ker morajo biti v neki skupnosti. To skupnost predstavlja pri naši vladi naš prijatelj dr. Krek. Jaz mislim, da govorim iz vsega srca, če rečem našemu ministru Kreku, da nam je tako blizu, da ga imamo tako radi kot nobenega drugega, da smo z njegovim delom pri vladi za njegovo požrtvovalnost pri sklepanju novih zakonov tako hvaležni, da tega ne moremo povedati. Na nas je sedaj torej naloga, da privabimo še nove tovariše in tovarišice, da bodo naše organizacije štejele ne osem ali 10 tisoč, temveč tudi 40 do 50 tisoč. Naša misel je tako močna, da se bo tudi to zgodilo. H koncu bi vas prosil, da misli, ki ste jih danes slišali pošljete skozi naše organizacije na vse.

Delavci in nameščenci ali imate »Koledarček ZZZD« za leto 1938!

Z delavskih bojišč

Ljubljana

Fotografi. Ako bi kdo z natančnostjo opazoval našo organizacijo, bi pač moral ugotoviti požrtvovalnost članov, ki žrtvujejo večere ne samo za svojo temveč tudi za vaješko izobrazbo, za katere se je odzval član, ki stalno vodi in poučuje vajence na njih sestankih.

Na vajence smo vrgli pozornost za to, da vzbudimo ponos v njih samih in spoštovanje do stanu. Po mojstru in pomočniku je prežet duha ponižanja, ker misli, da nima nobenih pravic pač pa samo dolžnosti. Zato mu hočemo vzbuditi veselje do dela, do stanu in pa samozavest in prisiliti njegovega mojstra k spoštovanju njegovih pravic.

Prvi pripomočki, ki bodo navezali vajenca k naši organizaciji, so pa ravno sestanki, na katerih se pouči vajenca o njegovih pravicah in predelava strokovna tvarina, ki mu bo razčistila njegovo strokovno obzorje in vcepila smiselno organiziranje.

Pri vzgoji in poučevanju pa je potrebna požrtvovalnost in pa idealizem posameznika, ki se zaveda, da boljša bodočnost ne sloni na starokopitnežih pač pa na tistih, ki gredo s časom, posebno pa na dobro vzgojeni in strokovno izobraženi mladini.

To pa bomo dosegli z tečaji, ki bodo dvignili kvalifikacijo vajenca.

Kakor je amaterska fotografija napredovala vsled idealizma, ki žrtvuje stvari vso svojo pozornost, tako se bo dvignila tudi poklicna fotografija iz »industrializirane« v umetno le tedaj, če bodo obvladali bodoči pomočniki ne samo amatersko pač pa tudi tehnično znanje.

Da pa to organiziranje vajenca ne gre v glavo današnjim mojstrom, je popolnoma jasno. Večina fotografov je zastala v svoji tehniki daleč za sodobnim fotografiranjem. Zaradi tega ti mojstri ne dopustijo, da bi jim organizacija jemala vajence izpod njihovega okrilja ter jih strokovno vzgajala. Kar sami niso delali, ne dopustijo delati drugim. Oni vedo, da nepoučen vajenec in pomočnik ne bo mogel ustrezno opraviti svojih obveznosti, kot bi jih stavil v nasprotjem slučaju.

To je tudi glaven strah mojstrov! Saj že sedaj čutijo poleg sebe močno pomočniško organizacijo, ki je na noben način ne morejo razdreti.

Res pa je tudi, da je veliko pomočnikov in vajencev neaktivnih. Pa vendar ne gledamo, koliko jih stoji ob strani, pač pa gremo po začrtani poti. Saj nimajo oni koristi pač pa mi!

Le bolj s pametjo!

Delavski dom. Dne 14. t. m. so se v Delavskem domu v Ljubljani vršile volitve obratnih zaupnikov za uslužbenca Delavskega doma. Volitve bi potekle popolnoma mirno in v redu, če ne bi na volitve kot zastopnik Zveze živilskih delavcev prišel njen tajnik.

S svojim obnašanjem pred volitvami je pokazal vso svojo nediscipliniranost, ko se ni hotel pokoriti predsedniku volilnega od-

bora, kakor tudi namerno ali nenamerno »Navodilom« za volitve. O vsaki malenkosti je načel debato brez konca, tako, da so se volitve, ki bi bile lahko končane v pol ure, vlekly od 21. ure do 1/2 23 ure. Po volitvah samih pa je začel dolg govor, v katerem je na dolgo in široko opisoval potrebe in zahteve uslužbenec.

Tri mesece ali pa že več je obstojala rdeča organizacija v Delavskem domu, in šele po treh mesecih ali več se je tajniku te organizacije zdelo potrebno, da 24 ur po sestanku ZZZD ponovi vse tiste točke v istem redu in v istem obsegu, kot so jih uslužbenec, ki so organizirani v ZZZD slišali že prejšnji večer na svojem sestanku, samo bolj stvarno in na kratko. Za drugič bi g. tajniku z one strani svetovali malo več premišljenosti in discipline. Lahko je govoriti in zahtevati, toda priboriti si nekaj je drugo vprašanje. Tega vprašanja pa v Delavskem domu ne bodo rešili rdečkarji s svojim govorjenjem, ampak Zveza združenih delavcev s svojim resnim delom.

Volitve so kljub vsemu iztekle tako, da je ZZZD dobila dva zaupnika, rdeči pa enega. To je jasen znak, komu delavstvo bolj zaupa. Izgovarjati se na teror, ne pomaga, ker so bile volitve tajne.

Tovariši, tovarišice! Ne pustite se begati od nikogar! ZZZD ima za uspeh najlepše izgleda. Zato vsi, ki ste našega prepričanja, pristopite k nam. Čim več vas bo, večja bo vaša moč.

Tobačni delavci. Vsi smo še nekako pod vtisom mogočnega ponedeljskega zborovanja v Delavski zbornici, kjer so naša dekleta s tolikim veseljem s cvetjem rdečih nageljnov mogle iskreno pozdraviti z nami vsemi našega najboljšega prijatelja, ki se za nas neprestano toliko trudi, g. ministra dr. Kreka. Nas se je na tem shodu še posebno spomnil, posebej omenil skrb in brige za našo skupino. Tako je rekel, ko je končal o posplošenju nameštenskega zborovanja.

In če končno omenim posebej naše prizadevanje, saj so bila skupna Vam in nam za ureditev znosnejših in boljših razmer monopolskega delavstva mislim, da dve leti nazaj morem tudi v ljubljanski monopolski ustanovi beležiti napredek. Jaz mislim, da je pravilnik izboljšán vsaj od trideset do 50 po sto. Ali je res, da so bile stare pokojnine od 200 do 300 Din, nove pa od 500 do 800 din? Ali je res ali ne, da je ljubljanska tobačna tovarna v nevarnosti, da reducira svoj obrat in da se moramo vedno boriti, da dobimo zaposlitev za delavstvo, ki je tam? Jaz morem reči, da je tudi novi pravilnik in regulator plač za današnje aktivno delavstvo tobačne tovarne v prvem konceptu že izdelan, da je poslan pristojnim organom in izračunavo gotovih finančnih efektov in morem in moram reči, da sem z ozirom na Vašo resolucijo doslej uspel, da v nobenem načrtu in nobenem predlogu nimam drugega kot zboljšanje Vaših prejemkov. To zboljšanje je različno po kategorijah in draginskih razredih.

Res je vse tako in ker je nevhvaležnost grda reč, se tobačno delavstvo z njo no-

želje ne upoštevale. — Naš prijatelj te prosi, da pošlješ srbskemu kralju brzojavko. Sporočiti ti imam naslednjo prošnjo našega prijatelja: Prosi te, da ukažeš ofenzivo pri Rigi. — Ne pozabi si počesati lase z Rasputinovim glavnikom, kar ti bo prineslo srečo. — Taki stavki v raznih pismih dokazujejo, kolikšno moč so goljufu pripisovali. Sedaj bo lažje razumeti, kako je mogel ta neizobraženi človek v najvažnejših državnih zadevah prodreti s svojim mnenjem, kako se je znebil vseh drugih svetovalcev, kako je polagoma s carjem, da, dostikrat tudi brez njega vladal. Veljal je za najboljšega prijatelja in pomočnika v sili. Noben sorodnik, ne diplomat ne minister ni mogel vpliva intriganta omajati. In ta vpliv ni ostal samo v carski palači, pač pa je svojo moč pokazal kmalu tudi v Petrogradu samem in celo v vsej verski državi.

Denarja mu je vedno manjkalo in tako je radi mamona predvsem postal varovanec bogatih židov. Neki Aron Simonovič, juvelir, je preroka kmalu ujel v svoje mreže. Denarja je deževalo. Da je žid mogel varovati videz, se je izdajal za Rasputinovega tajnika. Aron je v Petrogradu lahko odprl zdaj menjalnico, zdaj igralnico. Za znatne svote samo je zvit žid omogočil prosilec avdicenec pri carskem varovancu. Židje stoletja niso imeli v Rusiji polnih meščanskih pravic. Rasputinov vpliv je prešel vse ovire. Aron je plačal »prerok« je zastavil svojo besedo pri merodajnih osebah, seveda na goljufiv način v imenu carice in — vse se je izvršilo po želji. Policija, da celo ministri so plesali, kakor jim je Rasputin žvižgal. Židje so triumfirali. Ko se je notranji

če mazati. Naj bo Bog plačnik za vsa brezštevilna prizadevanja. Našim rdečkarjem pa je kar sapo zaprlo. Tako jih je zdrobil naval resnice.

Jesenice

Ustanovitev jeseniškega okrožja.

Boj za delavske zaupnike

Pretečeno nedeljo smo imeli širšo odborovo sejo, kateri je iz Ljubljane prisostvoval radi njene važnosti tov. predsednik Preželj. Svoje zastopnike pa sta poslali tudi podružnici Gorje in Breznica.

Ker so nasprotne organizacije soglasno proti volitvi obratnih zaupnikov v tem letu in so izdale tozadevno nekaj samovoljen nezakonit sklep, je naša organizacija, ki jo o tem ostale niso ničesar vprašale, zavzela radi verovanja zakonite delavske zaščite in radi svoje pravice do obratnih zaupnikov ponovno nasprotno stališče, da se volitve vršiti morajo. Po presoji tozadevnih zakonitih določil je bilo ugotovljeno, da je stališče nasprotnih organizacij z zakonitimi določili v nasprotju in torej neutemeljeno. Seveda gre pri tem tako »tovariškim« organizacijam predvsem zato, da bi naša ZZZD, ki je nova organizacija v podjetju, ostala brez zaupnikov, pa tudi zato, da bi delavstvo z demagogijo begali.

Toda tu so se v računih presneto vrezali. Delavstvo je demagogije sito in hoče imeti svoje zakonito zastopstvo. Čas je, da se naredi konec ljudskofrontškemu zavlačenju in beganju poštenega delavstva.

Dalje je bilo določeno, da se to nedeljo, to je 23. t. m. v Krekovem domu ob 1/2 10. uri vrši zborovanje vsega članstva ZZZD, zaposlenega pri Kranjski industrijski družbi. Na tem zboru bo po organizacijskem poročilu volitev prvega okrožnega odbora za jeseniško okrožje. Nato pa bodo domači govorniki in zastopniki centrale poročali zlasti o našem stališču do volitev obratnih zaupnikov. Razlagali bodo vso neiskrenost in netaktnost nasprotnikov in pokazali našo pogumno in jasno pot. Dolžnost vsega članstva je, da se zborovanja sigurno udeleži. Vsi zato na zborovanje, da manifestiramo neustraheno za naše pravično stališče.

Polzela

Mesečni sestanek. Dne 9. I. t. l. smo imeli na Polzeli II. mesečni sestanek. Bil je prav odličen. Mnogo zavednih delavcev se ga je udeležilo. Med njimi so se odlikovali naši tovariši govorniki iz Ljubljane, naš predsednik centrale tovariš Preželj Francé in delegat centrale iz Celja, tovariš Luzar. Govorila sta o raznih važnih delavskih vprašanjih.

Govorili smo tudi o volitvah obratnih zaupnikov, kjer je posebno poudaril naš župan g. Pangrac Turnšek edinstvo in skupnost delavstva. V slogi je moč, tako je tudi stari pregovor. Zato naj nobeden ne pozabi, da je nosilec naše liste ZZZD naš tovariš Divjak Ivan, ki je tako priljubljen med delavstvom. Zato tovariši zaupajte njemu in ostalemu odboru ZZZD. Zato, mi sedaj kot zavedni delavci zaupajmo našemu rojaku in izkušenemu delavcu, ki stoji v naši sredi in vsi dajmo dne 22. I. 1938. ob 3. uri popoldne glas zeleni barvi, ki jo gotovi ljudje težko vidijo, ker je preveč odkrita in pravična. Trdno smo

sklenili, da bomo poskrbeli, da bo do zadnjega moža vsak delavec dal glas za listo ZZZD.

Ali ste že poravnali naročnino za »Slovenskega delavca« za celo leto, da boste lahko sodelovali pri našem žrebanju za debelega prašiča?

Če gledamo na pokopališče, vidimo novo gomilo častitljivega starčka Gregorja Čarterja, kateri je preminul še v starem letu. Na Silvestrovo je zatislil v Gospodu, previden s sv. zakramenti, svoje oči. Dne 2. I. je bil pogreb tega uglednega in dobrega očeta, strica, starega očeta in prijatelja cerkve. Pevski zbor mu je zapel »Vigred«.

Sestanki in zborovanja ZZZD

v soboto in nedeljo

- 1.) 22. I. 38 ob 8 zvečer pri Košaku v Novem mestu.
- 2.) 23. I. 38 ob 1/2 10 v Krekovem domu na Jesenicah.
- 3.) 23. I. 38 ob 11 dopoldne v Medvodah.
- 4.) 23. I. 38 ob 10 dopoldne v Velenju.
- 5.) 23. I. ob 3 pop. v Polhovem gradu.

DROBNE DOMAČE

Umrl je veliki slovenski učenjak Dr. Alfred Šerko. Bil je oče bolnikov, neizprosen Slovenec in pravičnik.

Delavci Kranjskih deželnih elektrarn so v Dobrunjah napeljevali električni vod. Na drog je splezal 20-letni delavec Jože Poderžaj z Ponove vasi pri Grosupljem. Ko je bil ta na vrhu, se je drog zrušil. Poderžaj si je zlomil nogo in dobil močne notranje poškodbe. Prepeljali so ga v ljubljansko bolnišnico.

Pri trgovcu Jerebu iz Maribora je že dalj časa zmanjkovalo blago, namenjeno nekaterim zagrebškim tvrdkam. Policija je sumila Jerebovega šoferja, vendar ga je podjetnik vedno zagovarjal, da je šofer pošten: Posrečilo pa se je pri nekem mariborskem starinarju najti blago, a ta je povedal, da ga je kupil od Jerebovega šoferja. Šoferja so aretirali in je priznal tatvine, ki jih je izvršil v vrednosti približno 25.000 din.

Nož so zadržali v pljuča neki fantalini iz Hotinje vasi 28-letnemu železničarju Jerneju Dolencu, ki se je ponoči vračal z dela domov.

Rudniškega inženjerja g. Rudolfa Peklarja sta iz maščevalnosti umorila dva srbska rudarja in mu zadala 11 ran. Peklar je pri prevozu v belgrajsko bolnišnico izdihnil. Prepeljali so ga v njegov rojstni kraj na Jesenice. Beograjska »Politika« hoče Peklarja naslikati kot človeka, ki je zapostavljal srbske delavce, protežiral pa slovenske. Peklar je bil objektivni, pravičen uradnik, ki je znal pravično oceniti pridnost in grajati lenobo. Zato je članek v »Politiki« podel, ko iz Peklarjeve poštenosti kuje opravičilo za zločinska rudarja.

Vasi Predoslje, Suha, Kokrica in druge manjše vasi bodo dobile vodovod, katerega so težko pogrešale. Po objavi bo ta vodovod urejen že spomladi, za kar imajo zasluge predvsem ban dr. Natlačén, občina in vodovodni odbor.

Znana tvrdka Philips je začela v Pančevu graditi tovarno radijskih aparatov. Za koncesijo so zaprosile poleg Philipsa še Standard Electric Company ter Telefunken, dočim tovarna Godjavec že ima koncesijo. Velika bo konkurenca, če vse štiri tvrdke dobe koncesijo.

40 urni delovni tedni zahtevajo sarajevski zasebni nameštenci. Obenem v resoluciji zahtevajo z ozirom na uredbo o splošnem zavarovanju zasebnih nameštencev, da ima pravico do pokojnine, kdor ima 30 let službe ali kdor je izpolnil 60 let starosti.

Predsednik jugoslovanske vlade je obiskal Berlin. Njegov obisk je našel velik odmev in mednarodnem svetu, in smemo z velikim zaupanjem gledati na ugoden razvoj prijateljskih stikov med Jugoslavijo in Nemčijo, ki bodo koristili miru v Evropi.

Casopisje poroča, da je obiskal dr. Mačka in predstavnik SDS član Davidovičeve skupine dr. Boka Vlajič, ki je posredoval, da se zagrebški del opozicije vzdrži volitev v senat. Posredovanje mu ni uspelo.

V javniški tovarni se je ponesrečil delavec Nemeč. Dotaknil se je žindre v ponvi, pa je nastala eksplozija, da je ogenj objel delavca. Smrtnovarno opečenega so prepeljali v bolnico.

Na zaledeneli mlaki so napravili fantje iz Goljave nekaj vrtiljak. V led so zabili kol na katerega so navezali sani. Ako se je vrtil kol, so se z njim vred sukale tudi sani. Ta igra je postala usodna za 24-letnega Alojzija Mariniča. Poganjal je vrtiljak pa se je hotel odmakniti. Drveče sani so mu izpodnesle noge, da je padel z vso silo vznak in si prebil lobanjo. Bil je na mestu mrtev.

SOVJETSKA RUSIJA

ZGODOVINA REVOLUCIJE

(11) OD 1917—1922

(Nadaljevanje.)

Uro nato je zviti magnetizer klečal v bolniški sobi mladega bolnika pred sveto podobo dolgo molil in tajinstveno mrmral. Sedaj je stopil k posteljici v bolečinah se zvijajočega otroka, se sklonil nadenj, ga prekrižal ter položil svoji roki na izsušeno telo. Strahoten je bil pogled nanj pri tem dejanju z njegovo dolgo, zmršeno brado, presunljivim pogledom in zvenečim glasom. Spregovoril je: »Otrok moj, ti nimaš bolečin, ne, ne, ničesar ne čutiš. Nič več ne smeš krvaveti. Ukazujem ti: Magnetizem, sugestija, morda celo hipnoza, vse to je učinkovalo. Kri je bila umirjena, bolečina je ponehala.

Carica je veselja jokala. Njena goreča želja je bila izpolnjena; edinca, kateremu vsi zdravniki sveta niso znali pomagati, je ozdravil kmet. Kaj, če je to res svetnik?

Razumljiva je materina sreča, razumljivo tudi njeno brezmejno zaupanje temu človeku, kateremu so se na široko odprla vrata carske palače. Kaj hitro je imel Rasputin Nikolaja in njegovo ženo v svoji mreži. V mnogih zasebnih in političnih zadevah je zviti kmet sedel poleg najvplivnejših svetovalcev. Carski par je zaupno nazival: papa in mama. Iz pisem je razvidno, kako je baš carica temu človeku pripisovala božansko moč. Strme beremo v pismih soprogu: Bodi pokoren našemu prijatelju. Veruj mu. On je od Boga poslan. Stori vedno, kar on veli. Usodepolno za nas in državo bo, če bi se njegove

Zapisana pravica

Ureditev izvršbe na prejemke zasebnih nameštenskih uslužbencev.

S prvim januarjem 1938 je stopil v veljavo za vsa država — izvzemši v območju Velikega sodišča v Podgorici — novi zakon o izvršbi in zavarovanju. V uredbi, s katero ta zakon stopi v veljavo je med drugim tudi določeno, da z uveljavitvijo novega izvršilnega zakona prestanejo veljati vsi dosedanji predpisi zakonov, uredb in pravilnikov, ki urejajo zadeve, katere so urejene z novim zakonom ter v kolikor imenovana uredba izrecno ne določa, da ostanejo nekateri dosedanji predpisi še vedno v veljavi. Ker pa dosedanji predpisi, ki so urejali izvršbo na prejemke privatnih uslužbencev, niso vzdržani v veljavi — je torej vzeti, da velja za to izvršbo le novo uveljavljeni zakon. To pa glede vseh privatnih uslužbencev brez izjeme. Poglejmo tedaj, kako je urejena ta izvršba.

Kakor v dosedanjem izvršilnem postopanju je ločiti prejemke trajno nameštenskih uslužbencev in drugih uslužbencev, ki niso v trajnem službenem odnosu. Pojem trajnega službenega razmerja je zakon tudi obrazložil in uslužbenec je trajen po izvršilnem redu, če izpolnjuje vse pogoje, ki jih zakon zahteva za to trajnost. To je, da mora službeno razmerje že po zakonu, dogovoru ali običaju trajati, odnosno biti sklenjena najmanj 1 leto, ali pa če rok trajanja na ta način ni določen, pa mora odpovedni rok znašati najmanj 3 mesece. Takim trajnim uslužbencem se zamore zapleniti le eno tretjino plače in ostalih dohodkov v denarju ali v naravi, odn. penzije, družinske penzije ali odpravnine — vendar pa le s to izjemo, da mora kljub izvršbi ostati uslužbencu najmanj 6000 din letno prostih.

Pri izvrševanju tega od izvršbe izvzete dela se mora tedaj vzeti uslužbenčeve dohodke vse, kar mu pripada na osnovi službenega razmerja bodisi v novcu ali naravi. Za vrednost dohodkov v naravi pa je vzeti cena, ki jo običajna na kraju, kjer se ta dohodek prejema. Od tako ugotovljenega skupnega dohodka je potem odšteti eksistenčni minimum 6000 din. Ta od izvršbe izvzeti znesek pa ne velja za terjatve upikov za zakonito vzdrževanje. V takih izvršbah pa znaša izvršba prosti del le 3000 din. Gre tukaj le za ono vzdrževanje (alimentiranje), ki pripada upniku na podlagi zakona in ne morda na podlagi kakega dogovora. Tako pridejo v poštev za take omejitve od izvršbe le terjatve otrok do roditeljev, odn. sirašnih roditeljev do otrok, zakonske žene napram možu — ne pa na primer terjatev užitarja, katerega se je dolžnik po dogovoru zavezal preživljati, ali pa terjatev rejencev za preživljanje.

Stalnim privatnim uslužbencem je, kakor smo razložili, dopustno z izvršbo poseči na eno tretjino njihovih prejemkov

— vendar s to omejitvijo, da jim mora kljub izvršbi ostati letno najmanj 6000 din odn. 3000 din ostati letno prostih.

Vsi ostali privatni uslužbenci, katerih doba trajanja službenega razmerja ni tako označena, kakor je zgoraj navedena glede stalnih nameštencev — so po izvršilnem zakonu nestalni nameštenci. Tudi na njih celokupne prejemke je mogoče seči z izvršbo le tako, da jim morata za terjatve — razen alimentacijskih ostati dve tretjini njihovih dohodkov prosti in najmanj po 20 din na dan. Za alimentacijske terjatve pa jim mora ostati prostih vsaj 10 din.

Vsa ta določila so javnopravnega značaja. Radi tega se ne morejo izključiti ali pa omejiti po dogovoru strank. Ne more se tedaj dolžnik odpovedati tako, da se mu zamore zaseči več, kakor pa znaša zgoraj navedeni zakoniti eksistenčni minimum. Ni v pogledu tega eksistenčnega minimuma dopustno tudi kako drugo privatnopravno razpolaganje z uslužbenčevimi dohodki. Tako ne more uslužbenec zastaviti vse svoje plače ali jo odstopiti drugemu. Taka njegova razpolaganja so do eksist. minimuma neupoštevana.

Iz razloženih razmotiranj je torej videti, da se je od dosedanjih predpisov razvil sicer eksistenčni minimum do višjega zneska, kakor je bil urejen do sedaj (samo 750 din letno glede stalnih uslužbencev).

Izboljšal pa se je tudi položaj ostalih nameštencev. Kajti po dosedaj veljavnih predpisih se mu je lahko zaseglo vso plačo ki je ob času izvršilnega sklepa že dospela v plačilo. Na drugi strani pa je pripomniti, da od izvršbe izvzeti zneski še nikakor ne odgovarjajo pravnemu eksistenčnemu minimumu. To velja zlasti za uslužbenčeve dohodke v naravi, ki jih je potem šele oceniti. Tako ocenjevanje pa je različno ter odvisi pač od mnenja cenilcev, odn. uspeha poizvedb. Zato bo zlasti pri takih izvršbah predvsem paziti na to, da se pravilno in kolikor mogoče nizko ocenijo dohodki v naravi. Kajti z takimi dohodki v naravi ne more uslužbenec tako razpolagati, kakor pa z dohodki v gotovini. Med tem, ko se gotovino lahko porazdeli in tako omeji svoje dohodke, pa ima uslužbenec dohodek v naravi odmerjen in ga ne more porazdeliti na druge potrebe, ali pa take izdatke skročiti ter jih porabiti v druge bolj nujne svrhe. Tako ne more uslužbenec uslužbenega stanovanja vsled izvršbe odpovedati in zato zahtevati denar, da ga bo porabil za življenje, ampak si mora pustiti stanovanje vračunati v eksistenčni minimum. Zato je na slabšem kakor pa oni, ki prejme ves prosti dohodek v gotovini. Ta si pač lahko poišče cenejše stanovanje, da si na ta način prihrani sredstva za druge potrebe. V tem pogledu bo pač potrebno gledati na to, da se čim prej dosežejo spremembe tozadevnih zakonitih določb.

BELEŽKE

NAPADI »DELAVSKE PRAVICE« NA SOCIALNO ZAKONODAJO

»Delavska pravica« se v letošnji tretji številki v potu svojega obraza muči, kako bi zmaličila vrednost najnovejše socialne zakonodaje. Po njej »za delavstvo niso nastopili boljši in lepši časi. V resnici je precej drugače.« Nova zakonodaja je za nekatere na vsak način korak naprej. V resnici pa je v vsem le korak nazaj. To pa zato, ker gospodje od JSZ pri njej nimajo nobene zasluge, ker ni šla skozi njihovo monopolsko odobritev. Ko bi jo bili oni pridobili, bi leta in leta z vsemi zvonovi zvonili hvalnico sebi in svojim »velzaslužnim« možem. Tako pa so vsi varstveni zakoni le »lep papirnat okvir, v katerega si pišejo slavo in čast razni zaslugarji.« Toda povsod tam, kjer je nastopila JSZ za uveljavljanje pravic delavstva, ki jih mu pravno štiti socialna zakonodaja, »se je uveljavila socialna zakonodaja,« je bilo »delavstvo iztrgano iz popolnega suženjstva in se je vsaj delno zboljšal zaslužek.« Aha, tu je pa JSZ pisala v ta prešmentani prazni papirnat okvir varstvenih zakonov. Z njimi si je pomagala, z njimi delavstvo ščitila, z njimi si ustvarja propagando za svoje delo in se uvršča med velike »zaslugarje« kot zaslugarček. Pošteno pa bi bilo tako in krščanskega imena vredno, da bi »Delavska pravica« zapisala: Zakonodaja je tu. Osnova za naše pravice je dana. Strmimo in organizirajmo se, da jo bomo v dejanskem življenju pomagali še izboljšati. Pošteno bi bilo tako, toda nekateri ljubijo ovinke, da se ognejo resnici.

V isti številki prinaša napade: na duhovnike po svoji »krščanski dolžnosti«, v dopisu Količevu in Jesenice-Javornik, na katoliško slovensko prosveto v članku »Kulturnost kulturnih organizacij«, na katoliško časopisje: »Slovenca«, »Gorenjca« in »Na mejah«. »Delavska pravica«, o, le tako naprej v boj za zmago krščanskih načel in delavskega katoliškega pokreta!

HVALEŽNI DELAVEC

Uredništvo lista je prejelo pismo moža delavca, ki nas prosi, da ga objavimo. Med drugim pravi: »Nad štiri leta sem že zaposlen pri istem gospodarju. Moja plača je dosegla plačo srednjih delavcev po tovarnah. Ker imam pa številno družino, sem res težko shajal, pa sem pred kratkim prosil za zboljšanje plače. Čeprav v zimskem času ni nobenega pravega dela, sem bil takoj uslišan in to bolje, kot sem za najboljši slučaj pričakoval. Naj bo ta slučaj za zgled drugim podjetnikom.« Lepo je tako priznanje. Kakor častno odlikovanje je to v teh časih suhega računskega profitarstva za redke delodajalce, ki čutijo s svojimi delavci. V tem slučaju gre za priznanje vodstvu misijonišča v Grobljah.

Podturn

Težko se v tem času prebijamo skozi življenje, brez sredstev za preživljanje. Nekateri je brez poselnost prizadela bolj, druge manj, vsi pa smo zelo podpore potrebni. Prošnja za prošnjo roma na Boro delo v Ljubljano nekatere so uspešne, druge zopet ne. Temu je mnogokrat krivo to, da se delavci pa tudi občine ne znajo prav obrniti in stvar izpeljati tako, kot je treba. V takih slučajih se neorganiziran delavec nima kam obrniti, dočim ima organiziran delavec v svoji organizaciji svojega močnega zaščitnika.

Slov. Konjice

Dne 30. t. m. se bodo pri podjetju L. Laurich v Slov. Konjicah vršile volitve obratnih zaupnikov. Na obeh straneh se razvija močna agitacija za volitve. V podjetju, kjer poleg ZZZ obstoja tudi NSZ bo volilna borba precej huda. Politika podjetja stremi za tem, da oslabi moč ZZZ v podjetju. To se je pokazalo pri zadnjih odpuštili, ki so bili razdeljeni tako, da je bila ZZZ procentuelno in številno najbolj prizadeta.

Delavstvo bo pri sedanjih volitvah imelo priliko, da pokaže, komu zaupa. Ni dvoma, da bo spoznalo, saj deloma že je, katera lista je taka, da od njenih kandidatov res lahko pričakuje, da bodo branili njegove interese.

Marenberg

Tudi pri nas v Marenbergu bomo ustanovili strokovno organizacijo ZZZ. Pravila bi morala biti že davno potrjena, pa se vsa stvar nekje zavlačuje. Iz kakšnih vzrokov, pa nam ni znano. Čim prejmemo pravila, se bo takoj vršil ustanovni občni zbor, nakar bo novo ustanovljena organizacija takoj pričela z delom.

Dobili smo tudi delavske »Koledarčke ZZZ«, ki so vsem delavcem radi svoje cenjenosti in popolne vsebine zelo všeč. Vsak kdor ga še nima, naj si ga nabavi.

PO SVETU

Madžarske oblasti se boje prihoda romunskih Judov, zato se mora najstrožje zastražiti. Na Madžarsko bodo smeli priti le tisti ljudje, ki imajo pravilne potne liste za druge države in se nimajo namena v Madžarski dolgo časa muditi.

Kakor pri nas, hočejo socialistične strokovne organizacije skupen nastop pri raznih strokovnih akcijah; na drugi strani to delovno skupnost razbijajo. — Tako tudi francoski socialisti niso dopustili, da bi francoska krščanska strokovna organizacija, ki šteje pol milijona članov, sodelovala pri pogajanjih za nov delovni pravilnik. Francoski socialisti kakor naši pravijo, da imajo le oni pravico govoriti v imenu delavstva.

Bivši belgijski predsednik Van Zeeland pripravlja za začetek prihodnjega tedna gospodarski sestanek vseh evropskih držav. Kakor izgleda bodo njegov predlog sprejele vse države.

Nekateri avstrijski državljani, ki so bili člani tudi pri nas dovoljene »Vaterländische Front« so bili izgnani iz naše države, ker so se pregrešili proti redu in miru v državi.

V Vršavi je obstojal odbor za Kitajsko. Policija je ta odbor razpustila, ker so ti pošiljali denar španski ljudski fronti. V čelu tega odbora so bili komunistično navdahnjeni Židi najbrže ne najslabše situirani, ki imajo »sočutje« z delavci.

Romunski patrijarh Hiron pravi, da je delovanje Judov postalo nevarno narodnemu obstoju romunskega naroda. Romunom sesa mozeg breznarodni Jud. Zato je največja naloga Romunov, da se branijo in pod nobenim pogojem ne dopuste, da bi jim Judje izkopali grob. Izjava je vzbudila veliko pozornost.

Francoska vlada ljudske fronte je odstopila. Vzrok odstopa je, ker so komunisti silovito napadali vladno finančno in gospodarsko politiko. Nezmožno vladanje ljudske fronte je to pot dalo komunistom v roke orožje, da so prav svoje delo zrušili. Kandidati za sestavo vlade so Heriot, Sadrant in Deladier, katerih zadnji zagovarja proti neprestanim stavkam, ki uničujejo narodno gospodarsko, močno roko in ne popuščanja.

Sovjetski poslanik v Bukarešti Mihael Otrovsky je zahteval pri svojem zunanjem ministrstvu v Moskvi, naj ga takoj odpokličejo, ker je z novo vlado nastal položaj, da njegova navzočnost nima v Bukarešti nobenega pomena več.

Prvič v zgodovini je bil za ameriškega poslanika v Londonu imenovan katoličan g. Keneredy. Novi poslanik je prisrčen prijatelj predsednika Rosevelta.

Zboroval je novi sovjetski parlament, ki so ga dale zadnje »demokratske« volitve. Najprej se je sestel svet narodnosti, nato pa svet Sovjetov. Sklepali so predvsem o novem sovjetskem proračunu, o novi petletki in o gospodarskem načrtu za l. 1938.

Največji letalski napad, kar jih pozna vojna zgodovina, so izvršili pretekli teden. 160 japonskih bombnikov je zmetalo več stotov bomb na razna kitajska mesta. S tem se je Japoncem posrečilo pretrgati zvezo med Kantonom in Hongkongom.

Japonski listi poročajo, da je prispele v Hankov 100 letal in 300 sovjetskih pilotov. Letala so najmodernejša z velikim akcijskim radijem in z hitrostjo 300 km na uro. Poročajo tudi, da je v zunanji Mongoliji 40.000 sovjetskih vojakov.

Portugalska policija je v Lizboni odkrila veliko komunistično gnezdo, ki je izdajalo list »O Avante« in ga širila v letaki med armado. Policija je poslopje, kjer so imeli komunisti svoj skriven urad, obkolila in vse komuniste, ki so se hoteli rešiti s streljanjem in požigom vojeva arhiva, aretirala.

Francoski zunanji minister Delbos zanika, da se v reči španski armadi borijo francoski miličniki. Francov list Adelan-te, ki izhaja v Salamanci pa pravi, da temu zanikanju ne bo nihče verjel, ker so pokopali že na tisoče francoskih vojakov, stotine jih pa leži v snegu okrog Teruela.

V Franciji bo začelo stavkati, tako vse kaže, 285.000 tekstilnih delavcev. Vzrok stavke je, ker podjetniki nočejo zvišati plač.

Polhovgradec

V kratkem bomo tukaj v Polhovem Gradcu ustanovili strokovno organizacijo ZZZ. Zelo potrebno je, da pride nekdo, ki se bo tudi za naše delavstvo pobrigal in dosegel, da se bo v celoti izvajala socialna zakonodaja, ki se sedaj čestokrat krši.

Za svoje prepričanje trpi rad!

List izdaja za konzorcij: Preželj Francé, Ljubljana. — Urejuje: Križman Andrej, kaplan, Jesenice. — Za uredništvo odgovarja: Pirih Milko, Ljubljana. — Za Misijonsko tiskarno: Jožko Godina, Groblje.

Socialna anketa v Sarajevu je zaključena

Sarajevo, 19. januarja 1938.

Danes se je nadaljevala anketa o vprašanju delovnega časa pomožnega osebja in o odpiranju in zapiranju trgovskih in obrtniških obratovalnic. Anketa je predsedoval g. minister Dragiša Cvetković. Pričakovalo se je, da se bo glavno delo izvršilo v komisijah, toda delavci so imeli popolnoma prav, ko so predvidevali, da v komisijah ne bo prišlo do soglasja med delodajalci in delojemalci.

Komisije so šele pozno zvečer zaključile svoje delo. Do soglasja ni prišlo. Gospod Mišić je kot zastopnik delodajalcev takoj v začetku poročal, da v komisijah ni bil dosežen sporazum, ker so delodajalci ostali pri svoji prvotni zahtevi, da ostane v veljavi v trgovinskih in obrtniških podjetjih 10-urni delovni čas. Zastopniki delojemalcev pa so zopet odločno vztrajali na tem, da se ta delovni čas zniža na 8 ur.

Delodajalci so zahtevali, da se 10-urni delovni čas pomožnega osebja sklada z odpiranjem in zapiranjem obratovalnic. Prav tako pa so delojemalci odločno vztrajali na svoji zahtevi, da se uveljavi 8-urni delovni čas v vseh trgovinskih in obrtniških obratovalnicah in da mora biti delovni čas neodvisen od odpiralnega in zapiralnega časa.

Delavci in nameštenci so povdarjali, da 8-urni delovni čas nikjer ni popolnoma izveden, niti v Ljubljani. Zastopniki slovenskih delodajalcev namreč trdijo, da se v Ljubljani dosledno izvaja 8-urni delovni čas in da se socialna zaščitna zakonodaja 100 procentno izvaja. Nasprotno pa so zastopniki delojemalcev trdili, da po ugotovitvah Delavske zbornice samo 15% delavcev in nameštencev dela 8 ur na dan. Zastopniki delavcev in nameštencev so

na to stvarno in podrobno razložili in utemeljiti svoje zahteve po skrajšanju delovnega časa. Prinašali so za to tehtne dokaze. Prav tako pa so tudi delodajalci vztrajali na svojem stališču in priznani njihovi gospodarski strokovnjaki so te težnje podpirali z dokazi.

Anketa je silno živahno potekala, debata je bila na nekaterih mestih ostra in razgibana in je bila zaključena šele zvečer.

Praktičnih sklepov, kakor smo to že napovedali ni doprinesla. Pač pa je predstavnik vlade, kakor tudi vsi ostali, mogel spoznati kakšno razpoloženje bo v obeh taborih. Opaziti je bilo, da se g. minister Dragiša Cvetković zelo mnogo trudi, da bi spravil obe plati do sporazuma in, da je trdno odločen socialne reforme v prid delavstva izvajati še naprej.

JESENICANI!

v nedeljo 23. januarja ob pol 10 dop.

vsi v Krekov dom. Imeli bomo zborovanje okrožja ZZZ! Člani krajevnih organizacij ZZZ: Jesenice, Sv. Križ, Gorje in Breznica vljudno vabljeni. Pripeljite tudi druge naše somišljenike. Dnevni red izredno važen!